

تبیین حمایت اجتماعی بر اساس صفات شخصیتی

محمد رضا تمنائی فرا^۱

اعظم منصوری نیک^۲

چکیده

حمایت اجتماعی مفهوم مهمی است که آثار و پیامدهای آن در تحقیقات متعددی مطالعه شده است، اما درباره عوامل پیش بینی کننده حمایت اجتماعی مطالعات کمی وجود دارد. پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه‌ی حمایت اجتماعی و صفات شخصیتی انجام گرفته است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی است. نمونه‌ی پژوهش شامل ۲۸۰ دانشجوی دختر و پسر بود که به روش نمونه گیری طبقه ای انتخاب شدند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه‌ی پنج عاملی شخصیت نئو (NEO-FFI) و مقیاس حمایت اجتماعی شربورن و استوارت (MOS - SSS) استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام محاسبه شد. نتایج نشان داد که بین حمایت اجتماعی و صفات شخصیتی ارتباط معنی داری وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که انعطاف پذیری، روان نژندی و گشودگی به تجربه پیش بینی کننده‌ی های حمایت اجتماعی هستند. این یافته‌ها تلویحات مهمی در فهم صفات شخصیتی افرادی دارد که می توانند از حمایت اجتماعی بیشتری برخوردار شوند.

واژه‌های کلیدی: شخصیت، انعطاف پذیری، روان نژندی، گشودگی به تجربه، حمایت اجتماعی

۱. دانشیار گروه روان شناسی دانشگاه کاشان

۲. کارشناسی ارشد روان شناسی دانشگاه کاشان (نویسنده مسول)

مقدمه

حمایت اجتماعی^۱ به عنوان کمکی است که فرد به واسطه ارتباط با دیگران (نظیر مصاحبت، اطلاعات و کمک عینی و ملموس) به آن دسترسی دارد (کوهن^۲، ۲۰۰۴؛ تویتز^۳، ۱۹۹۵) و به میزان برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضای خانواده، دوستان و سایر افراد اطلاق می‌گردد (کوب^۴، ۱۹۷۶). حمایت اجتماعی تبادل‌ات بین افراد در شبکه اجتماعی است که به صورت روابط دوسویه، غیررسمی و معمولاً خود به خود شکل می‌گیرد (چان، هون، چین، و لویز^۵، ۲۰۰۴). حمایت اجتماعی مفهومی است که ابعاد مختلفی دارد. یکی از این ابعاد، بعد کارکردی حمایت اجتماعی است که می‌توان روابط را در آن در چهار گروه از رفتارهای حمایتی قرار داد: حمایت عاطفی شامل احساس همدردی، دوست داشتن، اعتماد و توجه است که رابطه ای قوی با سلامتی دارد؛ حمایت ابزاری شامل کمک مادی و خدماتی به شخص نیازمند است؛ حمایت اطلاعاتی مشتمل بر پیشنهادات و اطلاعاتی است که شخص از آن در رویارویی با مشکلات استفاده می‌کند و حمایت ارزیابی که عبارت است از در دسترس گذاشتن اطلاعات سودمند برای ارزیابی خود (شافر^۶، ۲۰۰۶؛ تولجامو، و هنتینن^۷، ۲۰۰۱). بعد ساختاری، بعد دیگری از حمایت اجتماعی است که به ویژگیهای کمی و عینی منبع حمایت اشاره می‌کند (کوهن و ویلز^۸، ۱۹۸۵) و در واقع همان اندازه شبکه اجتماعی است (چان و همکاران، ۲۰۰۴).

پیشینه پژوهشی در زمینه حمایت اجتماعی را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: نخست مطالعاتی که بر سیستم‌های حمایتی در محیط متمرکزند. دوم، مطالعاتی که به سازه حمایت اجتماعی ادراک شده توجه دارند یعنی بنا بر تصور فرد از اینکه از چه میزان از حمایت برخوردار است، تأکید می‌کنند. به طور کلی پژوهشها به مطالعه و بررسی نقش حمایت اجتماعی واقعی و ادراکی پرداخته‌اند (ساراسون و ساراسون^۹، ۱۹۸۵).

یافته‌های پژوهشها نشان می‌دهند که حمایت اجتماعی ادراک شده می‌تواند یکی از متغیرهای مهم در حوزه تفاوت‌های فردی باشد (پیرس، لاکی، ساراسون، ساراسون، و جوزف^{۱۰}، ۱۹۹۷). در واقع مطالعات متعدد، حمایت اجتماعی ادراک شده را یک وضعیت شبه صفت می‌بینند. مدل‌های شناختی، مفهوم حمایت اجتماعی را مانند یک مفهوم شخصیتی در نظر می‌گیرند. پژوهشگران متعدد اشاره کرده‌اند که حمایت اجتماعی ادراک شده می‌تواند به عنوان یک چارچوب

1. social support
2. Cohen
3. Thoits
4. Cobb
5. Chan, Hon, Chien, & Lopez
6. Schaffer
7. Toljamo & Hentinen
8. Cohen & Wills
9. Sarason & Sarason
10. Pierce, Lakey, Sarason, Sarason & Joseph

شناختی دیده شود که توجه و تفسیر افراد را درباره پردازش اجتماعی داده‌ها هدایت کند (لاکی و کسیدی^۱، ۱۹۹۰؛ لاکی و درو^۲، ۱۹۹۷). اگر حمایت اجتماعی ادراک شده به عنوان یک متغیر منشی^۳ در نظر گرفته شود، به نظر می‌رسد که با سایر متغیرهای شخصیتی مرتبط باشد (تانگ^۴ و همکاران، ۲۰۰۴). اعتقاد بر این است که صفات شخصیتی به چند دلیل بر حمایت اجتماعی تأثیر دارند. نخست اینکه صفات شخصیتی ما، اغلب واکنش اطرافیان ما را بر می‌انگیزند (اسکار و مک کراتنی^۵، ۱۹۸۳)، به این معنا که افراد به شیوه‌ای متناسب با شخصیت ما واکنش می‌کنند. فردی که مستعد تجربه خشم یا خصومت است، در تعامل با دیگران مشکلات بیشتری دارد و بر همین اساس حمایت کمتری از اعضای شبکه اجتماعی اش دریافت می‌کند (دهلی و لاندس^۶، ۲۰۰۵). فرایند دیگری که از طریق آن شخصیت بر حمایت اجتماعی تأثیر می‌گذارد این است که ساختار شبکه حمایت اجتماعی (اندازه شبکه اجتماعی و تماسهای جدید اجتماعی) فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (زو، ایون وو، پورتر، و برزینسکی^۷، ۲۰۱۳). برای مثال افرادی که بسیار برون‌گرا هستند، از بودن در کنار دیگران لذت می‌برند و حلقه وسیعی از دوستان دارند (سویکرت، روزنترتر، هیتنر، و ماشراش^۸، ۲۰۰۲). همچنین هنگامی که در شرایط استرس‌زا قرار می‌گیرند، افراد زیادی دارند که از آنها حمایت می‌کنند (سویکرت، هیتنر، و فاستر^۹، ۲۰۱۰). تحقیقاتی که درباره رابطه‌ی صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی انجام شده است، نشان داده‌اند صفات شخصیتی مختلف از جمله پنج عامل شخصیت (روان‌نژندی^{۱۰}، برون‌گرایی^{۱۱}، گشودگی به تجربه^{۱۲}، انعطاف‌پذیری^{۱۳} و مسوولیت‌پذیری^{۱۴}) ارتباط قوی با حمایت اجتماعی دارند (سویکرت، ۲۰۰۹). رابطه‌ی قوی این صفات با حمایت اجتماعی، تعجب‌برانگیز نیست. زیرا، ویژگیهای مرتبط با این صفات شخصیتی بر تعاملات اجتماعی تأثیر می‌گذارد. افرادی که برون‌گرایی زیادی دارند در مقایسه با آنهایی که برون‌گرایی کمی دارند، اجتماعی‌تر و دوستانه‌تر رفتار می‌کنند. همینطور، افرادی که انعطاف‌پذیری بیشتری دارند، مهربان و نجیب‌توصیف می‌شوند، در حالی که، افرادی که انعطاف‌پذیری کمتری دارند، طلبکار و خودخواه‌توصیف

1. Lakey & Cassidy
2. Lakey & Drew
3. dispositional
4. Tong
5. Scarr & McCartney
6. Dehle & Landers
7. Zhu, Eun Woo, Caitlin Porter & Brzezinski
8. Swickert, Rosentreter, Hittner & Mushrush
9. Swickert, Hittner & Foster
10. Neuroticism
11. Extroversion
12. Openness to experience
13. Agreeableness
14. Conscientiousness

می‌شوند. آنهایی که روان‌نژندی بیشتری دارند در مقایسه با آنهایی که روان‌رنجوری کمتری دارند، تحریک‌پذیری و تنش بیشتری دارند. به‌طور کلی، این صفات بر روابط اجتماعی فرد و در نتیجه ادراک وی از حمایت اجتماعی، تأثیر بسزایی دارند (سویکرت و همکاران، ۲۰۱۰).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که امکان دسترسی به حمایت اجتماعی پیامدهای مثبتی در زندگی فرد دارد. برخورداری از حمایت اجتماعی فرد را به سوی بهزیستی روان‌شناختی سوق می‌دهد (زو و همکاران، ۲۰۱۳؛ مرادی، شیخ‌الاسلامی، احمدزاده، و چراغی، ۱۳۹۳) و در او احساس رضایت از زندگی ایجاد می‌کند (پروچی، احمدی، و سهرابی، ۱۳۹۲؛ شاهینی، آسایش، قبادی، و صادقی‌اله‌آبادی، ۱۳۹۱). چنانچه فرد در شرایط تجربه استرس، از حمایت اجتماعی برخوردار باشد، تفسیر مثبت‌تری از رویداد استرس‌زا دارد و به دنبال آن راهبردهای مقابله‌ای موثری را در جهت کاهش فشار روانی در پیش می‌گیرد (بیرامی، زحمت‌یار، بهادری خسرو شاهی، ۱۳۹۱) که این امر آثار مثبتی بر سلامت روان (پورآقارودبرده، کافی، و رضایی، ۱۳۹۱) و کیفیت زندگی (بزازیان و رجب، ۱۳۹۰) وی می‌گذارد. با توجه به پیامدهای مطلوب حمایت اجتماعی، شناسایی پیشایندهای آن اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. در پژوهش حاضر، آنچه قابل بحث است این است که آیا صفات شخصیتی می‌توانند برخورداری فرد از حمایت اجتماعی را پیش‌بینی کنند. پیشینه پژوهش‌ها در خارج از ایران نشان می‌دهد بین صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی رابطه وجود دارد. افرادی که برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری و مسوولیت‌پذیری بیشتری دارند و افرادی که روان‌نژندی کمتری دارند، حمایت اجتماعی بیشتری را دریافت و یا ادراک می‌کنند (سویکرت و همکاران، ۲۰۱۰؛ تانگ و همکاران، ۲۰۰۴). یافته‌های پژوهش‌ها در این زمینه، نتایج مختلفی درباره پیش‌بینی‌کننده‌های حمایت اجتماعی به دست آورده‌اند. مطالعات اندکی نشان داده‌اند که برخی صفات شخصیتی مانند برون‌گرایی و انعطاف‌پذیری می‌توانند دریافت حمایت اجتماعی را پیش‌بینی کنند (بولینگ، بیهر، و سوادر، ۲۰۰۵). در زمینه ارتباط حمایت اجتماعی و صفات شخصیتی، مطالعات کمی انجام شده است. این در حالی است که در ایران تا کنون تحقیق مشابهی انجام نشده است. با توجه به این موضوع و با توجه به نقش مهم حمایت اجتماعی، پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه‌ی حمایت اجتماعی و صفات شخصیتی انجام گرفته است.

روش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی دانشجویان دانشکده علوم انسانی (رشته‌های حقوق، روانشناسی و علوم تربیتی، علوم اجتماعی، ادبیات فارسی، ادبیات عرب و الهیات) دانشگاه کاشان بود. نمونه‌ی پژوهش شامل ۲۸۰ دانشجو (۱۷۰ دختر و ۱۱۰ پسر) از رشته‌های مذکور، به صورت طبقه‌ای انتخاب شد. برای انتخاب نمونه، همه‌ی اعضای زیرگروه‌های دانشکده‌ی علوم انسانی در انتخاب سهم بودند.

به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه ی پنج عاملی شخصیت نئو^۱ و مقیاس حمایت اجتماعی^۲ شربورن^۳ و استوارت^۴ (۱۹۹۱) استفاده گردید.

الف) پرسشنامه ی پنج عاملی شخصیت نئو (NEO-FFI): برای سنجش عوامل پنجگانه ی شخصیتی از پرسشنامه ی کوتاه شده ی نئو استفاده شد. این پرسشنامه ی ۶۰ گویه ای برای ارزیابی ۵ رگه ی اصلی شخصیت (روان نژندی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، انعطاف پذیری و مسوولیت پذیری) توسط کاستا و مک کری^۵ (۱۹۹۲) ساخته شده است و بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالف، تا کاملاً موافق نمره گذاری می شود (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). سوسیر^۶ (۱۹۹۸) پایایی^۷ این پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ برای هر یک از پنج رگه ی روان رنجور خویی، برونگرایی، باز بودن به تجربه، توافق پذیری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۰، ۰/۷۹، ۰/۷۶ و ۰/۸۳ به دست آورده است. اسکندری، اشرف آبادی، عرب بافرانی، و نقوی (۱۳۹۱) ضرایب ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ را برای هر یک از عوامل روان نژندی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، انعطاف پذیری و مسوولیت پذیری به ترتیب ۰/۶۱، ۰/۶۴، ۰/۶۹، ۰/۷۹ و ۰/۷۸ گزارش کرده اند. در پژوهش حاضر، ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ برای هر یک از عوامل روان نژندی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، انعطاف پذیری و مسوولیت پذیری به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۶۴، ۰/۶۰، ۰/۶۵ و ۰/۶۳ به دست آمد.

ب) مقیاس حمایت اجتماعی شربورن و استوارت (MOS - SSS، ۱۹۹۱): مقیاس حمایت اجتماعی در سال ۱۹۹۱ توسط شربورن و استوارت به منظور استفاده در مطالعه پیامدهای پزشکی ساخته شد و پس از آن در پژوهشهای دیگر از آن استفاده گردید. این مقیاس شامل ۱۹ ماده حمایت عملکردی است که ۵ بعد از حمایت اجتماعی را اندازه می گیرد که عبارتند از: حمایت ملموس^۸، حمایت هیجانی^۹، حمایت اطلاعاتی^{۱۰}، مهربانی^{۱۱} و تعامل اجتماعی مثبت^{۱۲}. در این پرسشنامه بعد حمایت ملموس را ۵ گویه، بعد حمایت هیجانی را ۴ گویه، بعد حمایت اطلاعاتی را ۴ گویه، بعد مهربانی را ۳ گویه و بعد تعامل اجتماعی مثبت را ۴ گویه می شناسند. این مقیاس یک ابزار خود گزارشی است که آزمودنی میزان مخالفت یا موافقت خود با هر یک از عبارات را در یک مقیاس ۵ گزینه ای لیکرت مشخص می سازد. پایین ترین امتیاز در این

1. NEO-Five Factors Inventory
2. Medical Outcomes Study
3. Sherbourne
4. Stewart
5. Costa & McCrae
6. Saucier
7. Reliability
8. Tangible
9. Emotional
10. Informational
11. Affectionate
12. Positive social interaction

آزمون، ۱۹ و بیشترین امتیاز، ۹۵ است. نمره ی بالای آزمودنی در این مقیاس بیانگر این است که آزمودنی از حمایت اجتماعی مطلوبی برخوردار است. شربورن و استوارت (۱۹۹۱) ضرایب پایایی این پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ برای هریک از خرده مقیاسهای حمایت هیجانی، حمایت اطلاعاتی، حمایت ملموس، تعامل اجتماعی مثبت و مهربانی و مقیاس کل به ترتیب ۰/۹۶، ۰/۹۶، ۰/۹۲، ۰/۹۴، ۰/۹۱ و ۰/۹۷ گزارش کرده اند. جهان بخشیان و زندی پور (۱۳۹۰) پایایی این مقیاس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آورده اند. در پژوهش حاضر، پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ برای هریک از خرده مقیاسهای حمایت هیجانی، حمایت اطلاعاتی، حمایت ملموس، تعامل اجتماعی مثبت و مهربانی و مقیاس کل به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۸، ۰/۸۲، ۰/۸۵ و ۰/۹۶ به دست آمد.

یافته ها

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی را نشان می دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
روان نژندی	۲۲/۱۰	۶/۵۲
برون گرایی	۲۷/۲۴	۴/۴۷
گشودگی به تجربه	۲۷	۴/۲۰
انعطاف پذیری	۲۸/۲۵	۴/۵
مسئولیت پذیری	۳۱/۳۱	۵/۳۷
حمایت اجتماعی	۶۶/۵۵	۱۸/۰۱

جدول ۲ ضرایب همبستگی صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی را نشان می دهد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی متغیرهای صفات شخصیتی و حمایت اجتماعی

متغیرها	روان نژندی	برون گرایی	گشودگی به تجربه	انعطاف پذیری	مسئولیت پذیری	حمایت اجتماعی
روان نژندی	۱					
برون گرایی	** -۰/۴۴	۱				
گشودگی به تجربه	-۰/۰۵	* ۰/۱۴	۱			
انعطاف پذیری	** -۰/۳۸	** ۰/۱۵	۰/۰۹	۱		
مسئولیت پذیری	** -۰/۴۸	** ۰/۳۹	** ۰/۱۹	** ۰/۴۶	۱	
حمایت اجتماعی	** -۰/۳۹	** ۰/۲۵	** ۰/۱۸	** ۰/۴۴	** ۰/۳۰	۱

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

نتایج جدول ۲ بیانگر همبستگی منفی معنی دار بین روان نژندی و حمایت اجتماعی ($r = -0.39 > p, 0.01$) است. بین برون گرایی ($r = 0.25 > p, 0.01$)، گشودگی به تجربه ($r = 0.3 > p, 0.01$)، انعطاف پذیری ($r = 0.44 > p, 0.01$) و مسوولیت پذیری ($r = 0.3 > p, 0.01$) با حمایت اجتماعی همبستگی مثبت معنی داری مشاهده می شود. به منظور تعیین سهم صفات شخصیتی در پیش بینی حمایت اجتماعی، این متغیرها وارد معادله تحلیل رگرسیون چند متغیری گام به گام شدند.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام صفات شخصیتی جهت پیش بینی حمایت اجتماعی

گامها	متغیر پیش بین	B	β	t	R	R^2	R^2 تعدیل شده	تغییرات R^2	سطح معنی داری
۱	انعطاف پذیری	۱/۷۷	۰/۴۴	۸/۲۵	۰/۴۴	۰/۱۹۷	۰/۱۹۴	۰/۱۹۷	<۰/۰۰۱
	مقدار ثابت	۱۶/۳۴		۲/۶۵					۰/۰۰۸
۲	انعطاف پذیری	۱/۳۷	۰/۳۴	۶/۰۹	۰/۵	۰/۲۵۷	۰/۲۵۲	۰/۰۶۰	<۰/۰۰۱
	روان نژندی	-۰/۷۳	-۰/۲۷	-۴/۷۴					<۰/۰۰۱
۳	انعطاف پذیری	۱/۳۲	۰/۳۳	۵/۹۳	۰/۵۲	۰/۲۷۶	۰/۲۶۸	۰/۰۱۹	<۰/۰۰۱
	روان نژندی	-۰/۷۲	-۰/۲۶	-۴/۷۴					<۰/۰۰۱
	گشودگی به تجربه	۰/۶۰	۰/۱۴	۲/۷۰					۰/۰۰۷
	مقدار ثابت	۲۹/۱۱		۲/۹۳					۰/۰۰۴

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود انعطاف پذیری، روان نژندی و گشودگی به تجربه پیش بین های معنی دار حمایت اجتماعی می باشند. در گام اول انعطاف پذیری ۱۹٪ واریانس حمایت اجتماعی را تبیین نموده است. در گام دوم با افزوده شدن متغیر روان نژندی واریانس تبیین شده ی حمایت اجتماعی به ۲۵٪ رسیده است. در گام سوم با ورود متغیر گشودگی به تجربه ۲۷٪ واریانس حمایت اجتماعی تبیین شده است. با توجه به نتایج مشاهده شده روان نژندی بیشترین سهم را در تبیین واریانس حمایت اجتماعی دارد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اینکه حمایت اجتماعی در زندگی فرد نقش بسزایی داشته و پیامدهای مثبتی را به دنبال دارد، شناسایی ویژگیهای فردی که باعث می شوند فرد از حمایت اجتماعی بیشتری برخوردار گردد، اهمیت می یابد. از این رو، پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ای حمایت اجتماعی و صفات شخصیتی انجام گرفته است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که صفات شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، انعطاف پذیری و مسوولیت پذیری) با حمایت اجتماعی ارتباط معنی داری دارند. نتایج پژوهشهای پیشین این یافته را تأیید می کنند

(زو و همکاران، ۲۰۱۳؛ سوییکرت و همکاران، ۲۰۱۰؛ تانگ و همکاران، ۲۰۰۴). همچنین نتایج نشان داد که انعطاف‌پذیری، روان‌نژندی و گشودگی به تجربه پیش‌بین‌های معنی‌دار حمایت اجتماعی هستند. این یافته نیز با نتایج پژوهش‌های پیشین همخوانی دارد (سوییکرت و همکاران، ۲۰۱۰؛ بولینگ و همکاران، ۲۰۰۵؛ تانگ و همکاران، ۲۰۰۴). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شکل و منبع حمایت اجتماعی، عمدتاً تابعی از حمایت‌گیرنده و حمایت‌کننده است. افراد از نظر منبع دریافت حمایت اجتماعی و ادراک آن تفاوت دارند و این تابع ویژگی‌های گیرنده حمایت و منبع حمایت است (لاکی، درو، و سیرل، ۱۹۹۹). بنابراین منطقی به نظر می‌رسد که صفات شخصیتی بر کیفیت تعاملات اجتماعی فرد اثر می‌گذارد. افرادی که در صفت مسوولیت‌پذیری نمره بالاتری می‌گیرند، اخلاق کاری و حرفه‌ای قوی‌تری دارند و به تعهدات خود عمل می‌کنند، بنابراین روابط اجتماعی آنان مستحکم‌تر و ایمن‌تر است. علاوه بر این، آنهایی که در گشودگی به تجربه نمره بالاتری می‌گیرند، اغلب دارای قوه ابتکار، انعطاف‌پذیری و کنجکاوی هستند. آنها می‌توانند فارغ از هرگونه قید و رسمی آزادانه فکر کنند و بیشتر درگیر تجربه‌های اجتماعی می‌شوند. بنابراین این افراد می‌توانند شبکه وسیعی از دوستان را جذب کنند. در عین حال، در صورت ضرورت می‌توانند از دوستان خود فاصله بگیرند (تانگ و همکاران، ۲۰۰۴). افرادی که نمرات بالاتری در انعطاف‌پذیری دارند، به احتمال زیاد دوستان بیشتری دارند و حمایت بیشتری دریافت می‌کنند. دامنه منابع حمایتی از خانواده تا دوستان و همکاران شغلی گسترده است (پروسیدانو و هلر، ۱۹۸۳). این تمایز بین منابع حمایتی مهم است زیرا عضویت در خانواده انتخاب خود فرد نیست اما عضویت در گروه دوستان به انتخاب خود فرد است. بر این اساس انتظار می‌رود حمایت اجتماعی با مرجعیت گروه دوستان با ابعاد شخصیت ارتباط داشته باشد. در واقع، افرادی که حمایت اجتماعی بالایی از سوی دوستان خود دریافت می‌کنند، در مقیاس‌های شایستگی اجتماعی نمرات بالایی می‌گیرند (پروسیدانو، ۱۹۹۲؛ پروسیدانو و هلر، ۱۹۸۳).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین برون‌گرایی و حمایت اجتماعی رابطه مثبت و بین روان‌نژندی و حمایت اجتماعی رابطه منفی وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات پیشین همخوانی دارد (سوییکرت و همکاران، ۲۰۱۰؛ سوییکرت و اونز، ۲۰۱۰؛ کوکروویز، فرانزیس، تورپ، چیونس، و لینچ، ۲۰۰۸؛ کیم، دوپرستین، سورسن، و لارسون، ۲۰۰۵). این الگوی یافته‌ها شبیه یافته‌های مربوط به رابطه بین این دو صفت و عاطفه مثبت و منفی است. به این معنا که برون‌گرایی با عاطفه مثبت و روان‌نژندی با عاطفه منفی رابطه قوی دارند (هاول و رادزون، ۲۰۱۱؛

1. Lakey, Drew & Sirl
2. Procidano & Heller
3. Swickert & Owens
4. Cukrowicz, Franzese, Thorp, Cheavens & Lynch
5. Kim, Duberstein, Sørensen, & Larson
6. Howell & Rodzon.

راش، آلدريج، ویکرز، و هلوریگ (۲۰۰۹؛ میت و کامفه، ۲۰۰۸). افرادی که روان‌نژندی بالاتری دارند، سطوح بالاتری از عاطفه منفی را تجربه می‌کنند که این امر منجر به نارضایتی از روابط اجتماعی شان می‌شود و نارضایتی از روابط اجتماعی باعث می‌شود که این افراد احساس کنند که از حمایت اجتماعی کمتری برخوردارند (سویکرت و اونز، ۲۰۱۰). از سوی دیگر افراد برون‌گرا بیشتر احتمال دارد در برابر کناره‌گیری از روابط اجتماعی مقاومت کنند. این افراد از برقراری تعامل با دیگران احساس رضایت بیشتری می‌کنند، چیزی که می‌تواند به ادراک حمایت اجتماعی بیشتر منجر شود (کوکر وویز و همکاران، ۲۰۰۸).

با توجه به تاثیری که حمایت اجتماعی بر تعدیل اثرات استرس (پور، ۱۳۹۲)، افزایش سلامت روان و شادکامی (پورآقارودبرده و همکاران، ۱۳۹۱؛ قمری، ۱۳۹۰)، افزایش رضایت از زندگی (پروچی و همکاران، ۱۳۹۲؛ شاهینی و همکاران، ۱۳۹۱)، سازگاری با بیماری‌های پزشکی (لوپز-مارتینز، استیو-زارازاگا، و رامیرز-مائیستر، ۲۰۰۸) و گسترش پیوندهای اجتماعی در بستر حمایت اجتماعی (زو و همکاران، ۲۰۱۳) دارد، ارتقاء کیفیت دریافت حمایت اجتماعی و تجارب مرتبط با آن اهمیت دارد. از این رو، برنامه‌های مداخله‌ای آموزشی برای تعدیل اثرات صفات شخصیتی مانند روان‌رنجورخویی و ارتقاء صفات شخصیتی مانند انعطاف‌پذیری به منظور افزایش توانایی افراد در دستیابی به منابع حمایت اجتماعی مفید خواهد بود. در واقع، این امر می‌تواند باعث فعال‌سازی نظام حمایتی (خانواده، دوستان و...) و افزایش رفتارهای حمایت‌گر اجتماعی شود.

منابع

- اسکندری، حسین، اشرف آبادی، مسعود، عرب بافرانی، حمیدرضا، نقوی، محمد (۱۳۹۱). رابطه شیوه‌های یادگیری کلب با صفات خصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان. پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال نهم، دوره دوم، شماره ۸، ۹۶-۱۰۹.
- بزازیان، سعیده، و رجب، اسدالله (۱۳۹۰). خودکارآمدی، حمایت اجتماعی و کیفیت زندگی بیماران دیابت نوع دو. علوم رفتاری، دوره سوم، شماره ۱۰، ۲۵-۳۹.
- بیرامی، منصور، زحمت یار، حاجیه، و بهادری خسروشاهی، جعفر (۱۳۹۱). پیش‌بینی راهبردهای مقابله با فشار روانی دوران بارداری در زنان باردار نخست‌زا بر اساس مولفه‌های سرسختی و حمایت اجتماعی. پژوهش پرستاری، دوره ۷، شماره ۲۷، ۱-۹.
- پروچی، بهجت، احمدی، مجید، و سهرابی، فرامرز (۱۳۹۲). رابطه دینداری و حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، سال چهاردهم، شماره ۳، ۶۰-۶۸.

1. Roesch, Aldridge, Vickers Jr, & Helvig
2. Mitte & Kämpfe
3. López-Martínez, Esteve-Zarazaga, & Ramírez-Maestre

- پور، سمیرا (۱۳۹۰). بررسی عوامل تنش زای روانی با توجه به نقش تعدیل کننده حمایت اجتماعی ادراک شده در پرستاران زن بخش اورژانس بیمارستان. سلامت کار ایران، دوره ۱۰، شماره ۴، ۶۵-۷۴.
- پورآقارودبرده، فاطمه، کافی، سیدموسی، و رضایی، سجاد (۱۳۹۱). ارتباط احساس غربت و حمایت اجتماعی ادراک شده با سلامت روان دانشجویان تازه وارد. روان شناسی بالینی و شخصیت: دانشور رفتار، سال نوزدهم، شماره ۶، ۲۷-۳۶.
- جهان بخشیان، نیره، و زندی پور، طیبه (۱۳۹۰). بررسی اثر بخشی مشاوره گروهی مبتنی بر رویکرد چند وجهی لازاروس با بیماران ام اس بر بهبود سلامت روان و تقویت حمایت اجتماعی بیماران. فصلنامه مطالعات روانشناختی. تابستان، ۷(۲): ۶۵-۸۴.
- شاهینسی، نجمه، آسایش، حمید، قبادی، مهرداد، و صادقی اله آبادی، جواد (۱۳۹۱). بررسی همبستگی اجتماعی، احساس تنهایی و رضایت از زندگی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۸۹. پژوهنده (مجله علوم پزشکی دانشگاه شهید بهشتی)، سال هفدهم، شماره ۶، ۳۰۲-۳۰۶.
- قمری، محمد (۱۳۹۰). رابطه حمایت اجتماعی و مولفه های آن با میزان شادمانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی منطقه دو. پژوهشهای مشاوره (تازه ها و پژوهشهای مشاوره)، دوره ۱۰، شماره ۳۷، ۱۳۱-۱۴۶.
- گروسی فرشی، میرتقی (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). تبریز: نشر دانیال و جامعه پژوه.
- مرادی، مرتضی، شیخ الاسلامی، راضیه، احمدزاده، مزده، و چراغی، اعظم (۱۳۹۳). حمایت اجتماعی، نیازهای اساسی روان شناختی، و بهزیستی روان شناختی: واریس یک مدل علی در زنان شاغل. روان شناسی تحولی: روان شناسان ایرانی، سال دهم، شماره ۳۹، ۲۹۷-۳۰۹.
- Bowling, N.A., Beehr, T.A., & Swader, W.M. (2005). Giving and receiving social support at work: The roles of personality and reciprocity. *Journal of Vocational Behavior*, 67(3): 476-489.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38, 301-314.
- Cohen, S. (2004). Social relationships and health. *American Psychologist*, 59, 676-684.
- Cohen, S., & Wills, T.A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychology Bulletin*, 98(2): 310-57.
- Chan, C.W., Hon, H.C., Chien, W.T., & Lopez, V. (2004). Social support and coping in Chinese patient undergoing cancer surgery. *Cancer Nursing*, 27(3): 230-236.
- Cukrowicz, K.C., Franzese, A.T., Thorp, S.R., Cheavens, J.S., & Lynch, T.R. (2008). Personality traits and perceived social support among depressed older adults. *Aging & Mental Health*, 12(5): 662-669.
- Dehle, C., & Landers, J. (2005). You can't always get what you want, but can you get what you need? Personality traits and social support in marriage. *Journal of Social and Clinical*

- Psychology, 24, 1051–1076.
- Howell, R.T., & Rodzon, K.S. (2011). An exploration of personality–affect relations in daily life: Determining the support for the affect-level and affect-reactivity views. *Personality and Individual Differences*, 51(7): 797–801.
 - Kim, Y., Duberstein, P.R., Sørensen, S., & Larson, M.R. (2005). Levels of Depressive Symptoms in Spouses of People With Lung Cancer: Effects of Personality, Social Support, and Caregiving Burden. *Psychosomatics*, 46(2):123–130.
 - Lakey, B., & Cassidy, P. B. (1990). Cognitive processes in perceived social support. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 337–343.
 - Lakey, B., & Drew, J. B. (1997). A social-cognitive perspective on social support. In G. R. Pierce, B. Lakey, I. G. Sarason, & B. R. Sarason (Eds.), *Sourcebook of social support and personality* (pp. 107–140). New York: Plenum Press.
 - Lakey, B., Drew, J. B., & Sirl, K. (1999). Clinical depression and perceptions of supportive others: a generalizability analysis. *Cognitive Therapy & Research*, 23, 511–533.
 - López-Martínez, A.E., Esteve-Zarazaga, R., & Ramírez-Maestre, C. (2008). Perceived Social Support and Coping Responses Are Independent Variables Explaining Pain Adjustment Among Chronic Pain Patients. *The Journal of Pain*, 9(4):373–379.
 - Mitte, K., & Kämpfe, N. (2008). Personality and the four faces of positive affect: A multi-traitmultimethod analysis using self- and peer-report. *Journal of Research in Personality*, 42(5):1370–1375.
 - Pierce, G. R., Lakey, B., Sarason, I. G., Sarason, B. R., & Joseph, H. J. (1997). Personality and social support processes: a conceptual overview. In G. R. Pierce, B. Lakey, I. G. Sarason, & B. R. Sarason (Eds.), *Sourcebook of social support and personality* (pp. 3–18). New York: Plenum Press.
 - Procidano, M. E. (1992). The nature of perceived social support: Findings of meta-analytic studies. In C. D. Spielberger, & J. N. Butcher (Eds.), *Advances in personality assessment* (9th ed.) (pp. 1–26). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
 - Procidano, M. E., & Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from family: three validation studies. *American Journal of Community Psychology*, 11, 1–24.
 - Roesch, S.C., Aldridge, A.A., Vickers Jr, R.R., & Helvig, L.K. (2009). Testing personality-coping diatheses for negative and positive affect: a longitudinal evaluation. *Anxiety, Stress & Coping: An International Journal*, 22(3): 263-281.
 - Sarason, I.G., & Sarason, B.R. (1985). *Social support: Theory, Research, and Applications*. Dordrecht, Nijhoff.
 - Saucier, G. (1998). Replicable item-cluster subcomponents in the Neo Five-Factor Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 70(2):263-276.
 - Scarr, S., & McCartney, K. (1983). How people make their own environments: A theory of genotype ? environment effects. *Child Development*, 54, 424–435.
 - Schaffer, M.A. (2006). Social support. In: Peterson SJ, Bredow TS. *Middle range theories*. Philadelphia: Lippincott.
 - Sherbourne, D., & Stewart, A.L. (1991). The MOS social support survey. *Sot Science Medicine*, 32(6): 705-714.
 - Swickert, R. (2009). Personality and social support. In P. Corr & G. Matthews (Eds.), *Cambridge handbook of personality* (pp. 524–540). Cambridge, England: Cambridge University Press.
 - Swickert, R., Hittner J., & Foster, A. (2010). Big Five traits interact to predict perceived social

- support. *Personality and Individual Differences*, 48, 736–741.
- Swickert, R., & Owens, T. (2010). The interaction between neuroticism and gender influences the perceived availability of social support. *Personality and Individual Differences*, 48, 385–390.
 - Swickert, R., Rosentretter, C., Hittner, J., & Mushrush, J. (2002). Extraversion, social support processes, and stress. *Personality and Individual Differences*, 32, 877–891.
 - Thoits, P.A. (1995). Stress, coping, and social support processes: where are we? What next? *Journal of Health and Social Behavior*, 35, 53–79.
 - Toljamo, M., & Hentinen, M. (2001). Adherence to self care and social support. *Journal of Clinical Nursing*, 10, 618–27.
 - Tong, E., Bishop, G., Diong, S., Enkelmann, H., Why, Y., Ang, J., et al. (2004). Social support and personality among male police officers in Singapore. *Personality and Individual Differences*, 36, 109–123.
 - Zhu, X., Eun Woo, S., Caitlin Porter, C., & Brzezinski, M. (2013). Pathways to happiness: From personality to social networks and perceived support, *Social Networks*, 35(3):382–393.